

1. ПАСПОРТ

МІСЬКОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОГРАМИ «ОХОРОНА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ
КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ М. КИЄВА НА 2022 – 2024 РОКИ»

1.	Мета програми	Створення умов для збереження історичної самобутності Києва, формування принципів та механізмів столичної пам'яткоохоронної діяльності, охорона та збереження об'єктів культурної спадщини міста, їх популяризація.
2.	Оперативні цілі, визначені Стратегією розвитку міста Києва (іншими стратегічними документами), на досягнення яких спрямована програма	Збереження та розвиток об'єктів культурної спадщини м. Києва
3.	Дата, номер і назва розпорядчого документа про розроблення проекту програми	Розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 27.04.2021 № 964 «Про підготовку проекту міської цільової програми «Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2022-2024 роки»»
4.	Розробник програми	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)
5.	Відповідальний виконавець програми	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)
6.	Співвиконавці програми	Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій, Комунальний заклад «Центр консервації предметів археології», інші зацікавлені організації, установи та підприємства міста

7.	Строки реалізації програми	2022 - 2024 роки			
8.	Обсяги фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми	Всього (тис. грн)	у тому числі за роками		
			2022 рік	2023 рік	2024 рік
	Всього:	268 871,4	85 036,9	88 026,2	95 808,3
	у тому числі за джерелами:				
8.1	державний бюджет	-	-	-	-
8.2	бюджет міста Києва	266 991,4	84 486,9	87 406,2	95 098,3
8.3	інші джерела	1 880,0	550,0	620,0	710,0

2. ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМ, НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ЯКИХ СПРЯМОВАНА ПРОГРАМА

Культурна спадщина свідчить про людську творчість і лежить в основі ідентичності народу. Здатність оцінювати, зберігати та передавати традиції, знання та навички визначає самобутність культури окремих груп, громад і суспільств; посилення зусиль у сфері збереження і відтворення культурної спадщини, як це зазначено в програмах довгострокового розвитку країн Європи та ООН, є одним із пріоритетів Міської цільової програми «Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2022–2024 роки» (далі – Програма), що визначає культуру як базовий елемент національної пам'яті через переосмислення значення і ролі культурної спадщини в розвитку суспільства. Культурна спадщина є важливим ресурсом стратегічного розвитку держави, вагомим складовою культури людської цивілізації. Ставлення до культурної спадщини є показником рівня розвитку суспільства та духовної зрілості громадян. Цілеспрямована діяльність органів місцевого самоврядування у пам'яткоохоронній сфері з метою передачі культурних цінностей майбутнім поколінням, їх ефективного використання в суспільному житті сприяє самоідентифікації нації, уособлює її самобутність і має соціально значиму функцію підтримки стабільності і сталого розвитку.

Програма спрямована на реалізацію стратегічної цілі «Збереження історичної самобутності та розвиток культури у м. Києві» та оперативної цілі «Збереження та розвиток об'єктів культурної спадщини міста Києва» (сектору 3.1. Історико-культурна спадщина) Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року, затвердженої рішенням Київської міської ради від 15 грудня 2011 року №824/7060 (далі – Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року), які включають завдання щодо реставрації та розвитку об'єктів культурної спадщини; контролю за належним утриманням та збереженням об'єктів культурної спадщини; популяризація культурної спадщини. Програмою передбачено оновлення форм і методів роботи пам'яткоохоронних установ та пристосування об'єктів культурної спадщини під сучасні потреби, а також визначення перспектив використання культурної спадщини у туристичній діяльності.

Для аналізу існуючих проблем при розробці Програми та подальшої оцінки впливу результатів її виконання на сталий розвиток міської громади використовуються методологічні рекомендації ЮНЕСКО «Індикатори впливу культури на сталий розвиток», а саме: індикатор «Стійкість спадщини». Також задіяні індикатори Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року та Програми

економічного і соціального розвитку м. Києва на 2021–2023 роки, які корелюються з метою Програми.

У рамках підготовки Переліку завдань і заходів Програми (додаток) співробітниками Департаменту охорони культурної спадщини та Київського науково - методичного Центру по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій проведено дослідження модернізації локальних сфер охорони та збереження культурної спадщини з акцентом на місто Київ. Проведене дослідження актуалізоване кількома чинниками: по-перше, воно зумовлене недостатнім комплексним вивченням теми. По-друге, увага до визначеної проблематики викликана сучасними потребами оптимізації локальної політики сфери охорони культурної спадщини. По-третє, дослідження теми пов'язане з необхідністю реформування практичної роботи у цій сфері суспільного життя, що безпосередньо пов'язано з розробкою міської цільової програми «Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2022–2024 роки» та її подальшими коригуваннями.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження для розробки науково-методичних рекомендацій щодо удосконалення системи охорони об'єктів культурної спадщини Києва, зокрема, складання комплексних програм зі збереження культурного надбання, підготовки міських цільових програм, спрямованих на розв'язання найактуальніших проблем розвитку міста у цій сфері та збереженню його традиційного середовища.

Авторами був розроблений відповідний діагностичний інструментарій – анкета «Дослідження для актуалізації виміру необхідних змін у сфері охорони та збереження культурної спадщини та музейної практики в Україні». Анкета була підготовлена спеціально для учасників фахових міжнародних, всеукраїнських наукових та науково-практичних конференцій, круглих столів, форумів, присвячених теоретичним і практичним питанням збереження та охорони культурної спадщини. Анкетування було проведене протягом двох років на 5 конференціях.

За вказаний період було опитано 523 респонденти з різних регіонів України. Переважна більшість опитуваних – представники центрального та північного регіонів. Найгірше відображений східний регіон.

46 % опитаних – респонденти віком від 20 до 30 років. Людей віком від 35 років – 38 %. Відсоток представників старшого віку зовсім невеликий – 16 %. Питома вага представниць жіночої статі склала 77,4%, представників чоловічої

– 22,6%. Переважна більшість опитаних – це студенти профільних вищих навчальних закладів та активна громадськість. Менший відсоток – представники туристичного бізнесу, державних та громадських організацій пам'яткоохоронної сфери, працівники музейних установ. Анкетування було анонімним і добровільним та мало кілька форм: традиційна паперова анкета, опитування за допомогою Google форм на сучасному інформаційно-технічному рівні. Отриманий анкетний матеріал дозволяє зробити статистично-достовірну обробку з ряду важливих питань у сфері охорони, збереження та розвитку культурної спадщини України.

Зокрема, аналіз відповідей учасників показав, що 15,7% опитаних вважає стан охорони культурної спадщини позитивним із перспективами покращення, чверть опитуваних (25,2%) оцінили стан справ як відносно задовільний, хоч і визнали існування деяких недоліків. Понад 49,1% респондентів відповіли, що вбачають ряд серйозних проблем, а понад 10% вважають стан негативним. Відповіді респондентів свідчать про те, що існують проблеми, невирішення яких найближчим часом може призвести до системної кризи у пам'яткоохоронній сфері.

Тож, заходи, включені до Програми, спрямовані на вирішення актуальних проблемних питань у сфері охорони культурної спадщини.

Культурна спадщина столиці є невід'ємною частиною культурного надбання України, а відтак і світового культурного надбання. Місто Київ має багату історичну та архітектурну спадщину, про що свідчить включення у 1991 році Софійського собору та прилеглих монастирських будівель, Києво-Печерської Лаври до списку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (№527) за критеріями, які підтверджують, що об'єкти є шедевром людського творчого генія, демонструють стійкість мистецьких та містобудівних традицій, є видатним прикладом архітектурного ансамблю, ілюструють значний етап людської історії. Запропоновані Україною на розширення номінації Кирилівська та Андріївська церкви 2009 року включені до Попереднього списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

На території міста створені та функціонують: Національний історико-культурний заповідник «Софія Київська», Національний заповідник «Києво-Печерська Лавра», Державний історико-архітектурний заповідник «Стародавній Київ»; Державний історико-меморіальний заповідник «Лук'янівське кладовище»; Національний історико-меморіальний заповідник «Бабин Яр», Національний історико-меморіальний заповідник «Биківнянські могили».

2.1 Реставрація та розвиток об'єктів культурної спадщини

Окремої уваги заслуговують **пам'ятки архітектури, що налічують на території міста Києва 2 166 об'єктів культурної спадщини**. Архітектурні споруди, як правило, пов'язані з історичними подіями та пам'яттю про видатних осіб. Вони можуть бути складовими частинами саме комплексних пам'яток у синтезі монументального та містобудівного мистецтва. Репрезентативними є пам'ятки храмової архітектури, невід'ємною складовою частиною яких є монументальне мистецтво (живопис, мозаїка, скульптура).

Найчисельнішою групою пам'яток є будинки житлового призначення, які вирізняються різноманітністю функціональної організації простору, часто зберігають в собі меморіальну пам'ять. Однаково це стосується і громадських споруд, адже в театрах, навчальних закладах працювали видатні особи різних часів і відбувалися значні історичні події. Окрім того, громадська значущість цих споруд зобов'язувала до виразної архітектурно-художньої композиції, яка, у свою чергу, відіграла істотну роль у формуванні містобудівної структури міста.

В цілому нерухомі пам'ятки історії та культури є важливою частиною наступності та спадковості в розвитку культури, значною мірою визначають духовний потенціал нації.

Отже, надзвичайно актуальною є проблема збереження пам'яток культурної спадщини міста шляхом проведення необхідних протиаварійних та реставраційно-відновлювальних робіт.

Місто Київ налічує низку архітектурних та історичних пам'яток, які потребують проведення ремонтно-реставраційних робіт. **У 2020 році на замовлення Департаменту охорони культурної спадщини були здійснені обстеження семи об'єктів** культурної спадщини м. Києва, що перебувають у власності територіальної громади міста Києва та знаходяться в оперативному управлінні установи «Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій» (далі по тексту – Центр), яка підпорядкована Департаменту як головному розпоряднику бюджетних коштів.

В ході обстежень було виявлено, що стан фасадів більшості будівель та загальний стан конструкцій елементів пам'яток можна охарактеризувати, як непридатний до нормальної експлуатації. Зважаючи на аварійний стан обстежених пам'яток, рекомендовано виконати ремонт цоколів та фасадів, внутрішнього оздоблення стін та перекриттів, ремонт або заміну пошкоджених

конструкцій сходів, підлог, даху та ін. Вочевидь, що відсутність необхідних заходів з реставрації призведе до подальшого руйнування пам'яток під впливом природних та антропогенних факторів. Тому здійснення заходів з реставрації об'єктів культурної спадщини є надзвичайно важливим та одним з пріоритетних завдань даної Програми.

Варто зазначити, що Програма розроблена задля виконання заходів зі збереження пам'яток національного та місцевого значення, які були запроваджені у ході виконання Програми на 2019-2021 роки.

Зокрема, **протягом 2019-2021 рр. в межах затверджених бюджетних асигнувань було відреставровано 3 об'єкти** культурної спадщини, пам'ятки місцевого значення: *вул. Костянтинівська, 6/8; вул. Спаська, 12; вул. Борисоглібська, 6*. Також протягом зазначеного періоду розроблено **науково-проектну документацію** на реставрацію пам'яток місцевого та національного значення (*вул. Десятинна, 14; вул. Г. Сковороди, 9-Б; вул. Покровська, 7; Андріївський узвіз, 5/31*).

У 2021 році ремонтно-реставраційні роботи проводяться на 4 об'єктах культурної спадщини:

- пам'ятка національного значення на *вул. Фролівська, 6/8*, Корпус № 16 Флорівського монастиря (планується закінчення у 2021 р.);
- пам'ятка місцевого значення на вул. *Десятинна, 14*. Будинок прибутковий, в якому проживали відомі художники: М. Врубель, О. Орловський, В. Котарбинський, родина Прахових. Проводяться підготовчі роботи (закінчення реставраційних робіт заплановано на 2022 р.);
- Узвіз Володимирський (парк «Володимирська гірка»), реставрація пам'ятки монументального мистецтва національного значення *«Пам'ятник князю Володимиру»* (Проведення реставраційних робіт заплановано на 2022-2023 р.р.);
- пам'ятка національного значення, Набережне Шосе 8, ремонтно-реставраційні роботи *Монументу надання м. Києву Магдебургського права*. (Проведення реставраційних робіт заплановано на 2022- 2023 р.р.).

2.2 Контроль за належним утриманням та збереженням об'єктів культурної спадщини.

Першочерговим завданням у системі організаційно-правових заходів у сфері охорони культурної спадщини є ведення державного обліку об'єктів культурної спадщини міста Києва, їх належного утримання та відповідного використання.

Відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» (надалі - Закон) до повноважень Департаменту, як органу охорони культурної спадщини Київської міської державної адміністрації, належить надання пропозицій Міністерству культури та інформаційної політики України щодо занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, виявлення, дослідження історичних будівель міста Києва та надання їм статусу щойновиявлених об'єктів культурної спадщини, **ведення Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва.**

Станом на 1 січня 2021 року у місті Києві на державному обліку перебуває 3 634 об'єкти культурної спадщини, з них:

- **національного значення** – 347
- **місцевого значення** – 2 081
- **щойно виявлених об'єктів культурної спадщини** – 1 206

що обумовлює значний обсяг робіт з натурного обстеження, архівного дослідження, фотофіксації та підготовки історичних відомостей з актами стану збереження об'єктів для виготовлення передбаченої законодавством облікової документації, яку належить подати до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини – Міністерства культури та інформаційної політики України для занесення таких об'єктів до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Динаміка основних показників у сфері пам'яткоохоронної діяльності у м. Києві

Показники	роки			
	2019	2020	2021* (очік.)	2022* (очік.)
Кількість пам'яток, од.	2 392	2 428	2 528	2 628

Водночас, за результатами інвентаризації об'єктів культурної спадщини Департаментом спільно з Центром **протягом 2019-2020 рр. забезпечено підготовку 203 комплектів облікової документації** (паспорт та/або облікова картка, коротка історична довідка, фотофіксація) на пам'ятки та щойно виявлені об'єкти культурної спадщини міста Києва. З них: **паспорти складено на 20**

пам'яток національного та місцевого значення, **облікові картки на 183 об'єкти культурної спадщини.**

Окрім того, **протягом 2019** року на виконання наказу Міністерства культури України від 27.06.2019 № 501 «Про внесення змін до порядку обліку об'єктів культурної спадщини» органом охорони культурної спадщини Київської міської державної адміністрації підготовлено переліки об'єктів культурної спадщини, які взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом України «Про охорону культурної спадщини», та не включених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України станом на день набрання чинності цим наказом та **направлено подання до Міністерства культури** України про занесення їх до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. **Загальна кількість таких об'єктів – 1 231.**

Постійно ведеться виявлення та **внесення до Переліку** об'єктів культурної спадщини м. Києва різних видів та типів об'єктів. **За 2019-2020 роки до Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва занесено 15 об'єктів**, частка з яких набула статус об'єкта культурної спадщини відповідно до пропозицій громадськості.

Окрім того, Програмою передбачені **заходи з наукового документування даних про локальну культурну спадщину**, її збереження, реставрацію та використання пам'яток історії, культури і заповідних територій.

До актуальних напрямків дослідницької роботи належить виявлення та облік об'єктів, що репрезентують київську архітектурну спадщину періоду модернізму 1960-1980-х років та монументального художнього надбання – мозаїчних панно як прикладів синтезу мистецтв, що знайшло своє відображення у даній Програмі.

Проте, на сьогодні залишається не розробленою та **потребує розроблення облікова документація на близько 700 об'єктів** культурної спадщини.

Особливої уваги потребує збереження, дослідження і накопичення даних про культурну спадщину. Виявлення, дослідження, наукове вивчення, класифікація відповідно до категорії, типології, виду, захист, збереження об'єктів культурної спадщини; наукова музейна, культурно-освітня та видавничо-інформаційна діяльність у сфері охорони культурної спадщини; здійснення науково-дослідної діяльності щодо збереження об'єктів культурної спадщини, їх зон охорони та історичних ареалів, охорони, обліку, та збереження традиційного характеру міського середовища є основними завданнями діяльності Київського науково-методичного центру по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій, визначеними в положенні установи.

Центром забезпечується проведення комплексу робіт з виявлення, наукового вивчення, розробки облікової документації та державної реєстрації об'єктів культурної спадщини, метою яких є отримання об'єктом статусу пам'ятки з повним інформаційним дос'є у вигляді нормативно зафіксованих облікових документів, передачу зазначених матеріалів до Департаменту.

Програмою передбачено також продовження роботи з виявлення, вивчення та наукового дослідження об'єктів історичної архітектурної забудови міста, зразків монументально-декоративного мистецтва, поховань київського некрополя для занесення до Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва. Зазначені заходи визначені Законом України «Про охорону культурної спадщини», наказом Міністерства культури України від 27.06.2019 № 501 та Положенням про установу. Так, зокрема, програмними заходами на 2022-2024 роки передбачено дослідження щороку трьох міських кладовищ, внесених до словника (списку персоналій) книги «Київський некрополь» частини зводу пам'яток, серед яких - Державний історико-меморіальний Лук'янівський заповідник, Байкове та Звіринецьке кладовище.

Програма також спрямована на проведення заходів з консервації, реставрації та музеєфікації предметів археології м. Києва.

На виконання рішення Київської міської ради від 21 червня 2018 року №964/5028 «Про організаційно-правові заходи щодо збереження пам'ятки археології місцевого значення «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва (XI-XIX ст.) на Поштовій площі в місті Києві» та музеєфікації об'єктів культурної спадщини» **було створено комунальний заклад «Центр консервації предметів археології»** (далі – Центр консервації), який розпочав діяльність 12 січня 2021 р. Положення про Центр консервації затверджено розпорядженням виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 03 жовтня 2019 року № 1754.

Здійснення пам'яткоохоронної діяльності на об'єктах археологічної спадщини м. Києва в останні роки мало несистемний характер, що було зумовлено організаційними недоліками та недостатнім рівнем фінансування. Наслідком цього стало скорочення кількості повноцінних пам'яткоохоронних заходів на об'єктах археології, зменшення обсягів реставраційно-консерваційних робіт щодо археологічних предметів, зниження туристичного потенціалу археологічної спадщини тощо.

Обмежена можливість щодо здійснення заходів з охорони і збереження археологічної спадщини залишило поза увагою підвищення кваліфікаційного

рівня відповідних фахівців, у тому числі через засвоєння новітніх закордонних розробок. Відсутнє систематичне проведення спеціалізованих семінарів та конференцій із науково-практичною складовою, що мають скласти цілеспрямовану практику обміну досвідом у сфері консервації та реставрації археологічної спадщини і стати дієвим механізмом імплементації експериментально підтверджених і апробованих практик.

Для досліджень і розробки науково-реставраційної документації та виконання повного циклу консерваційних процесів для Центру консервації має бути створена матеріально-технічна база із необхідним обладнанням і забезпеченням сучасних робочих місць висококваліфікованими реставраторами. Здійснення вказаного комплексу організаційних заходів дозволить проведення консерваційно-реставраційних робіт відповідно до норм чинного законодавства (стаття 15 Закону України «Про охорону археологічної спадщини», стаття 24 Закону України «Про музеї та музейну справу») та із застосуванням Європейських практик із збереження деградованої археологічної деревини.

Ще одним важливим аспектом у цьому напрямі є необхідність видання спеціалізованого наукового періодичного журналу як комунікаційної платформи для вітчизняного й зарубіжного експертного середовища в галузі охорони культурної спадщини, консервації, реставрації, історії та археології.

Інформування про здобутки в галузі збереження археологічної спадщини м. Києва, наукові розробки, запровадження міжнародного досвіду, проведення відповідних наукових, науково-практичних і культурно-освітніх заходів тощо продовжують лишатися поза увагою як наукової спільноти, так і широкого загалу, зокрема через відсутність інтернет-представництва (сайту) у комунального закладу «Центр консервації предметів археології».

Варто зазначити, що відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 року №695 **надзвичайно великою проблемою є хаотична забудова історичних населених місць**, територій об'єктів всесвітньої спадщини, пам'яток культурної спадщини та історико-культурних заповідників, що призводить до неминучих втрат історико-культурного потенціалу. Київ, нажаль, не є винятком в цій проблемі.

Кожна пам'ятка є об'єктом охорони. Збереження пам'ятки та її цінних якостей забезпечується, окрім консерваційних та реставраційно-ремонтних робіт, системою заходів на прилеглих до пам'ятки територіях у вигляді зон охорони.

Зони охорони пам'яток є формою захисту пам'яток засобами регулювання їх довкілля. Зони охорони пам'яток регламентують архітектурну та містобудівну діяльність у середовищі довкола пам'яток, визначають його допустимі перетворення і характер використання.

Проблемним питанням наразі залишається **відсутність захисту території, на яких розташовані пам'ятки у зв'язку із недостатньою кількістю розробленої та затвердженої науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток.**

З метою збереження історико-містобудівного середовища та об'єктів культурної спадщини в рамках реалізації Програми «Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2019-2021 роки», затвердженої рішенням Київської міської ради від 18.12.2018 року №463/6514, **забезпечено розробку та затверджено пам'яткоохоронну документацію: межі та режими використання зон охорони комплексів пам'яток та окремих пам'яток культурної спадщини в кількості 35 одиниць, зокрема на 25 окремих пам'яток, на 8 комплексів пам'яток, а також на пам'ятку ландшафту, історії, місцевого значення «Історичний ландшафт Київських гір та долини р. Дніпро» та пам'ятку містобудування місцевого значення «Вулиця Хрещатик».**

За результатами аналізу, що проводився спільно з КО «Інститут Генерального плану м. Києва» **вказані заходи визначають режими використання близько 56% території історичних ареалів міста Києва. Отже, виготовлення охоронної документації меж і режимів використання потребує і решта (близько 44% території) історичних ареалів.**

Затвердження науково-проектної документації з визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток дозволить забезпечити збереження пам'яток та їх найближчого історичного оточення, об'єктів культурної спадщини, запобігатиме видачі дозвільної документації з перевищенням висотності забудови в межах території пам'яток та в зонах їх охорони та визначення відповідної категорії земель, а саме - землі історико-культурного призначення. Для подальшого внесення відповідних відомостей до Містобудівного кадастру та Державного земельного кадастру України затверджена відповідно до вимог законодавства зазначена документація направляється до Департаменту земельних ресурсів, Департаменту містобудування та архітектури, Держгеокадастру.

2.3 Популяризація історико-культурної спадщини.

Популяризація культурної та археологічної спадщини м. Києва та актуалізація знань про неї потребує постійного та цілеспрямованого здійснення культурно-освітніх заходів, у тому числі шляхом проведення виставок і реалізації культурних проектів.

Окрім того, визнаючи особливе значення досягнень видатних діячів історії, культури, їх важливу роль у розвитку суспільства, Департаментом протягом 2019-2020 років для увічнення пам'яті видатних українців та визначних подій виготовлено та організовано урочисте відкриття 8 меморіальних дощок (пам'ятних знаків).

Загальноприйняте уявлення про минуле є однією з головних складових ідентичності сучасних суспільств. Усвідомлюючи локальний контекст, де проблеми пам'яті були десятиліттями замовчувані, а історичні наративи викривлені, потреба вшанування пам'яті постала несподівано гостро, комеморація історичних постатей чи подій в розумінні сукупності публічних актів їх «згадування» і осмислення в сучасному контексті може мати різну смислову модальність: вона також може служити актом скорботи/шанування пам'яті мертвих. Комеморація – це завжди процес відбору того, що підлягає «згадуванню» і «забуттю». «Пригадується» те, що здається важливим з позицій сьогодення. Логіка «згадування» і «забуття» враховує не тільки «правду» історичних фактів, а й пов'язані з ними емоції, враження та має власну інфраструктуру; частина її використовується постійно, частина може існувати протягом довгого часу. Саме меморіальні дошки є одними із найвиразніших елементів такої інфраструктури.

Маючи на меті досягнення найбільш ефективних результатів в сфері пам'яткоохоронної діяльності, заплановані програмні заходи мають охоплювати всі напрямки, дотичні до основного завдання та бути багатовекторними. Для досягнення визначеної стратегічної цілі Департаментом забезпечується здійснення фундаментальної та прикладної наукової роботи, виконання завдань загальнодержавної ваги із зміцнення самоідентифікації української держави та збереження її культурного надбання. Проведено низку наукових досліджень в сфері охорони культурної спадщини; забезпечується ефективність наукових досліджень у галузі пам'яткознавства, систематичного накопичення і узагальнення наукових результатів; здійснено ряд напрацювань щодо розширення та активізації міжнародного наукового співробітництва із зарубіжними науковими установами та дослідними центрами; проведено розробку комплексних програм та методики виявлення і збереження пам'яток

культурної спадщини; забезпечено організацію та проведення конференцій і виставок; здійснюється видавнича діяльність наукового, освітнього та просвітницького характеру, результатом якої є видання наукових журналів і наукових видань із пам'яткознавства, музеєзнавства та проблем охорони, збереження та використання культурної спадщини.

Фахівці Департаменту та науковці Центру, спільно з міжнародною фаховою науковою спільнотою публікують колективні та індивідуальні наукові статті у фахових виданнях із пам'яткознавчої та музейної тематики, видають та беруть участь у виданні монографій, довідників, тематичних збірників (колективних наукових праць), збірників наукових праць - загалом обсягом понад 120 друкованих аркушів. Також, варто зазначити, що значна увага приділялася організації та проведенню наукових конференцій та круглих столів, зокрема щорічних, так, у 2019 -2020 році проведено 5 конференцій та 2 круглі столи.

Центр є базовою установою для проходження виробничої практики студентів кафедри музеєзнавства та охорони культурної спадщини Київського національного університету культури і мистецтва та факультету мистецтвознавства Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури - НАОМА.

Виконання завдань та заходів Програми сприятиме охороні та збереженню об'єктів культурної спадщини, активному використанню культурної спадщини в процесі духовного відродження нації, перетворенню міста у привабливе для життя та туризму.

Програма призначена для здійснення заходів по визначенню найбільш цінних пам'яток, їх реставрації, має на меті швидке реагування на різноманітні загрози для об'єктів культурної спадщини міста Києва, що забезпечить їх охорону, збереження та пристосування, для подальшого їх залучення до міських, національних та міжнародних туристичних маршрутів, а також для представлення об'єктів у єдиній інформаційній базі об'єктів культурної спадщини міста Києва та здійснення заходів з їх популяризації, визначення їх зон охорони та режимів використання, виготовлення облікової документації для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та інших заходів у сфері культурної спадщини.

Напрями та пріоритетні завдання Програми визначені відповідно до: ратифікованих Україною міжнародних документів, законів України та інших нормативно-правових актів у сфері охорони культурної спадщини:

- ратифікованих Україною Конвенції Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО); Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини від 16.11.1972 р. (Конвенцію ратифіковано Указом Президії Верховної Ради №6673-XI (6673-11) від 04.10.88), Конвенції ЮНЕСКО про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження від 20.10.2005 р. (Конвенцію ратифіковано Законом № 1811-VI (1811-17) від 20.01.2010); ратифіковані Україною Конвенції Ради Європи та міжнародні документи у сфері охорони культурної спадщини, зокрема: Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи від 03.10.1985 р. (Конвенцію ратифіковано Законом №165-V (165-16) від 20.09.2006), Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (переглянута) від 16.01.1992 р. (Конвенцію ратифіковано Законом №1369-IV (1369-15) від 10.12.2003), Європейська ландшафтна конвенція від 20.10.2000 р. (Конвенцію ратифіковано Законом №2831-IV (2831-15) від 07.09.2005), Конвенція про охорону підводної культурної спадщини від 02.11.2001 р. (Конвенцію ратифіковано із заявами Законом №164-V (164-16) від 20.09.2006), Європейська культурна конвенція від 19.12.1954 р. (Конвенцію ратифіковано Постановою Верховної Ради України № 4030-XII (4030-12) від 24.02.94), Ризька хартія про автентичність та історичну реконструкцію культурної спадщини (підписана 24.10.2000 р.);

- Конституції України (засади правового режиму спадщини відображені безпосередньо в деяких положеннях Конституції України, стаття 54 Конституції України встановлює, що культурна спадщина охороняється законом, а держава забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність, поряд із цим стаття 66 Конституції України передбачає обов'язок кожної людини та громадянина не завдавати шкоду культурній спадщині, відшкодувати завдані ним збитки), базових законів України «Про культуру», «Про охорону культурної спадщини», «Про охорону археологічної спадщини»; іншого чинного законодавства України: Земельного кодексу України, Цивільного кодексу України, Законів України «Про благоустрій населених пунктів», «Про основи містобудування», «Про архітектурну діяльність», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про столицю України – місто-герой Київ»;

- інших нормативно-правових актів, спрямованих на вдосконалення організаційних та матеріально-технічних засад у сфері охорони культурної спадщини, а саме: Національної доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна»,

схваленої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року №722/2019, в цілі 11 «сталий розвиток міст і громад» «завдання 11.3 «забезпечення збереження культурної і природної спадщини із залученням приватного сектору»; «Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року №695, «Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року», затвердженої рішенням Київської міської ради від 6 липня 2017 року №724/2886, «Програма економічного і соціального розвитку м. Києва на 2021–2023 роки», затвердженої рішенням Київської міської ради від 24 грудня 2020 року №23/23.

3. ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ ПРОГРАМИ

Метою Програми є створення умов для збереження історичної самобутності та охорона об'єктів культурної спадщини міста Києва, підвищення правової культури у сфері збереження, використання, формування принципів та механізмів столичної пам'яткоохоронної діяльності, охорона та збереження об'єктів культурної спадщини міста, їх популяризація.

4. ОБҐРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ І ЗАСОБІВ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ, ОБСЯГІВ ТА ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ, СТРОКИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Найбільш ефективним механізмом вирішення означених проблем є використання *програмно-цільового методу*, який ґрунтується на узгодженні в рамках єдиної програми комплексу заходів по напрямках, пріоритетних завданнях, виконавцях та ресурсах. Це дозволяє, дотримуючись принципів планування та послідовності, враховуючи стратегічні інтереси міської громади, чітко визначити перспективи з урахуванням потреб сфери, використовуючи цільове спрямування бюджетних коштів для вирішення першочергових завдань.

З огляду на зазначені проблеми, *основними заходами Програми визначено:*

4.1 Проведення ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини.

З метою приведення пам'яток до автентичного, задовільного технічного та експлуатаційного стану, фахівцями Департаменту та Центру підготовлено перелік об'єктів для проведення на них в 2022-2024 роках необхідних ремонтно-реставраційних робіт, нагальна потреба в першочерговості яких продиктована їх вкрай незадовільним технічним станом та загрозою руйнування (з огляду на

обмежений фінансовий ресурс бюджету міста Києва при розгляді адресних пропозицій на 2022-2024 роки перевага надаватиметься перехідним об'єктам та об'єктам, що забезпечені проектно-кошторисною документацією):

- вул. Сковороди, 2 (перехідний об'єкт) – будинок проскурні та Будинок настоятеля церкви Святого Духа Братського Богоявленського монастиря, пам'ятка архітектури та містобудування національного значення;

- вул. Андріївський узвіз, 5/31 (перехідний об'єкт) – житловий будинок ювеліра Захара Брезгунова (1815р.; 1860р.), пам'ятка архітектури місцевого значення;

- вул. Г. Сковороди, 9-б – незадовільний стан об'єкта, пам'ятка архітектури національного значення;

- вул. Десятинна, 14 (II черга) – будинок прибутковий, в якому проживали відомі художники: М. Врубель, О. Орловський, В. Котарбинський, родина Прахових, пам'ятка історії і архітектури місцевого значення;

- вул. Володимирська, 3 – незадовільний технічний стан об'єкта, пам'ятка архітектури національного значення;

- вул. Андріївський узвіз, 34-в – незадовільний технічний стан об'єкта, пам'ятка архітектури національного значення;

- вул. Покровська, 7 – Свято-Покровська церква, пам'ятка містобудування і архітектури національного значення;

- вул. Воздвиженська, 1 – комплекс споруд церкви Воздвиження Чесного Христа Господнього, пам'ятка архітектури місцевого значення – Духовна академія, пам'ятка архітектури національного значення;

- вул. Вознесенський узвіз, 20 – Духовна академія, пам'ятка містобудування та архітектури національного значення;

- вул. Фролівська, 6/8 – корпус №16 Фролівського монастиря, пам'ятка архітектури національного значення

- Пам'ятник князю Володимирі (Володимирський узвіз, парк «Володимирська гірка», пам'ятник історії та монументального мистецтва національного значення;

- Монумент на честь надання м. Києву Магдебурзького права (колона), Набережне шосе, 8, Пам'ятка історії та монументального мистецтва.

Здійснення вказаних заходів дозволить зберегти історичне обличчя міста та його своєрідність в умовах сучасного розвитку територій.

4.2 Дослідження історичних будівель з метою збереження історичного середовища.

- Виготовлення облікової документації на щойно виявлені об'єкти культурної спадщини для занесення їх до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

- Підготовка документації - історичної довідки, фотофіксації для внесення до Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва;

- Виготовлення комплектів облікової документації на пам'ятки місцевого значення.

Також передбачається застосування механізмів та інструментів інституціональної взаємодії установ, що задіяні у охороні та збереженні культурної спадщини спільно з міською громадою; запровадження сучасних технологій управління культурною спадщиною в діалозі з громадянським суспільством щодо процесів збереження об'єктів культурної спадщини.

Прикладом такої співпраці є безпосередня спільна діяльність Департаменту охорони культурної спадщини, Міністерства культури та інформаційної політики України як центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, а також громадських установ та організацій, до статутних завдань яких належить питання охорони культурної спадщини, зокрема щодо визначення, надання та закріплення охоронного статусу за об'єктами культурної спадщини.

Кінцевим результатом таких об'єднаних зусиль з виявлення та дослідження об'єктів культурної спадщини є підготовка наказів Департаменту про занесення таких об'єктів до Переліку об'єктів культурної спадщини м. Києва, тобто набуття ними статусу щойно виявлених об'єктів культурної спадщини.

В подальшому, відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» та Порядку обліку на об'єкти культурної спадщини розробляється облікова документація для занесення їх до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Із занесенням об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру та набуттям ними статусу пам'ятки забезпечується захист та створюються певні умови для збереження історико-культурного середовища Києва у всій різноманітності його видової належності: історії, археології, ландшафту, науки і техніки, архітектури та містобудування, монументального мистецтва та їх презентації, як невід'ємної частини культурного надбання міста.

Даною програмою розроблення *облікової документації* передбачено на всі об'єкти культурної спадщини, що наявні та виявлені на даний час.

Частину виконання зазначеного виду робіт, а це близько **300 об'єктів** протягом трьох років дії програми заплановано здійснити науковими фахівцями *Київського науково-методичного центру* по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій за бюджетні кошти.

Облікову документацію на решту пам'яток (близько **270 об'єктів**) Центром заплановано розробити із залученням *сторонніх організацій* відповідного галузевого спрямування шляхом конкурсного відбору та із застосуванням електронних закупівельних майданчиків.

Окрім того, в рамках виконання даного програмного заходу комунальним закладом *«Центр консервації предметів археології»* за період з 2022 по 2024 роки заплановано відреставрувати, законсервувати та передати до музеїв близько **165 предметів археології** різних категорій.

4.3 Визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток культурної спадщини та комплексів місцевого значення на підставі розробленої науково-проектної документації.

Відповідно до завдання за напрямом «Збереження культурної спадщини та захист традиційного характеру середовища» Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, а саме - здійснення заходів із збереження територій історичних населених місць, пам'яток культурної спадщини, зон охорони, об'єктів всесвітньої спадщини, буферних зон, охоронюваних археологічних територій Департаментом як виконавцем програми пропонується розробка науково-проектної документації – визначення меж та режимів використання зон охорони окремих пам'яток культурної спадщини та їх комплексів.

Межі зон охорони пам'яток в обов'язковому порядку наносять на основне креслення генерального плану міста (ІАОП), детальний план території. У пояснювальних записках цих містобудівних проектів повинні бути викладені вимоги до використання територій зон охорони, які визначає встановлений для кожної зони режим охорони.

Зони охорони регламентують архітектурні риси, масштаб, висоту і розміри в плані об'єктів нової забудови; характер упорядження; розпланувальні, земельні, інженерні та інші роботи; використання споруд і території.

Затвердження меж і режимів зон охорони вказаних пам'яток забезпечить збереження досліджених пам'яток та їх найближчого історичного оточення,

об'єктів культурної спадщини, традиційного характеру середовища. Буде сприяти у недопущенні видачі дозвільної документації з перевищенням висотності забудови в межах охоронних зон пам'яток та безпомилковому визначенню категорії особливо цінних земель історико-культурного призначення, сприятиме їх збереженню та дотриманню вимог містобудівного, земельного та пам'яткоохоронного законодавства при видачі містобудівних умов та обмежень Департаментом містобудування та архітектури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), а також Департаментом земельних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) при оформленні прав користування земельними ділянками.

Враховуючи, що за період з 2019 по 2020 роки Департаментом було затверджено межі та режими **близько 40 комплексів** історичних пам'яток та окремих пам'яток культурної спадщини, що забезпечує захист **близько 56% територій історичних ареалів**,

програмними заходами на 2022-2024 рр. заплановано розроблення **близько 60 одиниць** науково-проектної документації. Виконання вказаного заходу у повному обсязі дозволить завершити роботу щодо забезпечення охоронного статусу територій, дотичних до історичних пам'яток чи їх комплексів.

4.4 Р евалоризація території ДІАЗ «Стародавній Київ», збереження та популяризація музеєфікованих об'єктів заповідника та інших пам'яток

Протягом 2022-2024 років Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій як співвиконавець програмних заходів в рамках виконання завдань програми, планує:

- Розглянути (розробити) близько 60 передпроектних пропозицій, що впливатимуть на стан території ДІАЗ та позначатимуться на ньому.
- Підготувати більше 20 публікацій інформаційно-популяризаційних матеріалів по колекціях музеїв.
- З метою популяризації музеєфікованих об'єктів заповідника працівниками музеїв планується проведення 850 екскурсійних заходів в музеях та на території заповідника.
- Продовжувати роботу по внесенню відомостей (персоналії, дати, тощо) до словника книги другої «Київський некрополь» Зводу пам'яток історії та культури України.

4.5 Створення умов для популяризації культурної спадщини м. Києва з використанням інтерактивних методів.

Вказаний програмний захід заплановано здійснити шляхом організації та проведення виставок і реалізації культурних проєктів, розрахованих на широке коло відвідувачів, у тому числі із урахуванням потреб осіб з інвалідністю. Саме така форма спілкування з громадськістю є ефективною та інформативною практикою у сфері популяризації культурної спадщини міста Києва загалом, та археологічної спадщини зокрема. Тому проєктні семінари, виставки, лекторії, тренінги та інші культурні проєкти дозволяють широкій аудиторії поціновувачів історії та культури актуалізувати свої знання про культурну спадщину як національне надбання народу. Робота в цьому напрямі підвищує рівень обізнаності про архітектурні та археологічні об'єкти культурної спадщини столиці та досвід їх збереження, сприяє розвитку туристично-екскурсійного руху, зокрема залученню іноземних туристів, та популяризації пам'яткоохоронної діяльності серед молодого покоління.

Здійснення пам'яткоохоронної діяльності на об'єктах археологічної спадщини передбачає наукове опрацювання архівів та музеїв на предмет виявлення матеріалів про об'єкти археології, розкриття цих об'єктів на місці, консервацію археологічних залишків, проектування павільйонів або системи накриттів, дизайнерські рішення подачі пам'яток, інформаційний супровід пам'ятки (з використанням інтерактивних методів та врахуванням принципів інклюзивності), що включає демонстрацію предметного ряду, знайденого на конкретній пам'ятці (предметне обстеження включає консервацію та реставрацію предметів археології). Проведення роботи в цьому напрямі сприяє примноженню і використанню культурно-просвітницького й туристичного потенціалу археологічної спадщини, включенню об'єктів археологічної спадщини м. Києва до місцевих, національних і міжнародних туристичних маршрутів, дотриманню прав і врахуванню потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Відповідно до підпункту 2.1. пункту 2 Положення про комунальний заклад «Центр консервації предметів археології», затвердженого розпорядженням виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 03.10.2019 №1754, предметом діяльності закладу є експериментальні дослідження, розроблення і впровадження нових матеріалів і

технологій у практику консервації та реставрації археологічних предметів, пам'яток містобудування, архітектури та монументального мистецтва, їх обстеження та дослідження. Зокрема, заплановано вивчення та апробацію зарубіжного досвіду, дослідження та впровадження нових технологій у практику консервації та реставрації деревини.

Так, під час реалізації вказаного програмного заходу в період дії програми з 2022 по 2024 рік фахівцями Київського науково-методичного центру по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій та фахівцями комунального закладу «Центр консервації предметів археології» заплановано організацію та проведення:

- 6 конференцій – (по дві конференції щороку), прогнозований обсяг залученої аудиторії – близько 1 000 осіб;
- 36 тематичних семінарів – щомісячно, запланована кількість слухачів за період дії програми – близько 2 700 осіб (із розрахунку, що середня кількість слухачів одного тематичного семінару складає близько 75 осіб);
- 36 відкритих виставок – щомісячно, очікувана кількість відвідувачів – близько 1 500 осіб;
- 36 інших культурних проєктів (тренінги, лекторії тощо) – щомісячно, прогнозована кількість учасників - близько 60.

4.6 Організація та проведення заходів в рамках «Днів європейської спадщини» в місті Києві

Під час проведення вказаного заходу щороку протягом 2022-2024 років планується залучити близько 13 000 відвідувачів.

Дні Європейської спадщини це - загальноєвропейська ініціатива, офіційно започаткована Радою Європи в 1991 році. Мета проєкту — привернути увагу мешканців та гостей міст до культурної спадщини та її ролі у розвитку сучасного суспільства. Основною ідеєю заходу є відкриття і огляд зазвичай закритих чи маловідомих пам'яток, щоб привернути увагу громадськості до їх історичної та архітектурної цінності.

Ідея святкування Днів європейської спадщини належить колишньому міністру культури Франції Джеку Лангу. У 1984 році за його ініціативою були організовані Дні відкритих дверей у Франції, які пройшли під гаслом «культурній спадщині — нове життя». Експериментальний проєкт набув такого неймовірного резонансу, що одним роком пізніше ця ініціатива була запропонована на конференції Європейської ради як угода про захист архітектурної спадщини

Європи. 1999 року, коли до організації Днів долучилася Європейська Комісія, була затверджена офіційна назва European Heritage Days (EHD). З цього часу протягом вересня та жовтня в кожній країні проходять численні події та заходи, присвячені різним темам. Їхній загальний принцип — не лише розкрити багатство та розмаїття спільної спадщини в контексті міжнародного культурного діалогу, а й привернути увагу до численних національних і регіональних особливостей.

Під час проведення цього заходу, з метою подачі інформації, планується забезпечити друк буклетів, тематичних проспектів, бейджів для учасників, а також плакатів та банерів.

4.7 Розробка серії мультимедійних роликів щодо основних понять про охорону культурної спадщини, шляхів реагування на виявлені порушення та стосовно найбільш цікавих фактів про Київську спадщину

Для виконання даного програмного заходу заплановано розробити серію мультимедійних відеороликів щодо основних понять про охорону культурної спадщини, шляхів реагування на виявлені порушення та стосовно найбільш цікавих фактів про Київську спадщину. Заявлена форма комунікації дозволить популяризувати цю сферу серед різних верств населення, як сучасну та креативну. Здійснення даного заходу допоможе донести до аудиторії значущість культурної спадщини та її охорони у легкій для сприйняття формі. Таким чином, протягом терміну дії програми виконавцями заплановано розробити серію із 10 мультимедійних відеороликів.

4.8 Виготовлення, встановлення та відкриття меморіальних дошок (декоративно – пластичних форм)

Визнання особливого значення досягнень видатних діячів історії та культури України, їх важливої ролі у розвитку суспільства, Департаментом протягом 2019-2020 років для увічнення пам'яті видатних українців та визначних подій виготовлено та організовано урочисте відкриття 8 меморіальних дощок (пам'ятних знаків).

Виконання вказаного програмного заходу у 2022 – 2024 роках передбачає виготовлення та встановлення ще 6 меморіальних дощок видатним українцям та визначним історичним подіям.

4.9 Видання періодичного наукового журналу, присвяченого актуальним питанням охорони культурної спадщини

Даний захід запланований до реалізації комунальним закладом «Центр консервації предметів археології».

В рамках його виконання передбачається публікації на тему розробок і впровадження нових технологій у сфері консервації та реставрації археологічних предметів. Видання спеціалізованого наукового журналу з науково-практичною складовою, присвяченого проблематиці охорони і збереження культурної спадщини, передбачає презентацію та ініціює обговорення наукових розробок, пам'яткоохоронних практик, досягнень у консервації об'єктів археології, реставраційно-консерваційних заходів щодо предметів археології та ін. Це формує дієвий механізм для обміну досвідом, у тому числі із закордонними інституціями та експертами, та підвищення кваліфікації кадрів у сфері збереження культурної спадщини, що спрямовано на широку аудиторію фахівців з реставрації та консервації, істориків, археологів, мистецтвознавців, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, студентів тощо. Планується видавати 2 видання журналу тиражем по 100 примірників випусків кожного з журналів.

Розробка та встановлення інформаційних стендів біля об'єктів культурної спадщини

Протягом терміну дії програми з 2022 по 2024 роки в рамках виконання вказаного заходу заплановано виготовити та розмістити біля об'єктів культурної спадщини близько **150 інформаційних стендів** українською та англійською мовами, шрифтом Брайля та нанесеним QR-кодом. Реалізація даного заходу дозволить долучитися до ознайомлення із інформацією про пам'ятки культурної спадщини різним віковим групам населення, іноземним туристам та особам з інвалідністю.

4.11 Створення та підтримка інформаційного інтернет-ресурсу (комунікаційної платформи) в напрямку висвітлення питань охорони та збереження культурної та археологічної спадщини

Програма передбачає створення комунікаційних платформ та інформування українського суспільства, підвищення рівня поінформованості про необхідність охорони культурної спадщини. Інформування про здобутки в галузі збереження культурної та археологічної спадщини м. Києва, наукові розробки, запровадження міжнародного досвіду, проведення відповідних наукових,

науково-практичних і культурно-освітніх заходів тощо передбачається шляхом створення та підтримки інформаційного інтернет-ресурсу, у тому числі адаптованого для осіб із вадами зору.

Виконання заходу заплановано шляхом створення та технічної і інформаційної підтримки інформаційного інтернет-ресурсу (комунікаційної платформи).

Джерелами фінансування Програми є кошти бюджету м. Києва та інші джерела (залучення грантів, кошти меценатів та спонсорів). Сума коштів з бюджету м. Києва на виконання Програми визначається щорічними рішеннями Київської міської ради про бюджет міста Києва на відповідний рік. Виконання завдань та заходів Програми у повному обсязі можливе за умови її фінансового забезпечення.

Строк виконання Програми - 2022 - 2024 роки.

Обсяги та джерела фінансування Програми

Обсяги фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми	Всього (тис. грн)	У тому числі за роками		
		2022	2023	2024
Всього:	268 871,4	85 036,9	88 026,2	95 808,3
у тому числі за джерелами:				
державний бюджет	-	-	-	-
бюджет м. Києва	266 991,4	84 486,9	87 406,2	95 098,3
інші джерела	1 880,0	550,0	620,0	710,0

5. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗАХОДІВ ПРОГРАМИ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ЖІНОК ТА ЧОЛОВІКІВ, А ТАКОЖ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ **ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ**

Одним із завдань Програми є забезпечення гендерної рівності при доступі до об'єктів культурної спадщини та до інформації щодо процесів пов'язаних з популяризацією, в рамках проведення культурних заходів міста. Кожна людина має право вільно брати участь у культурному житті суспільства або громади, відвідувати культурно-освітні заходи, долучатися до семінарів, конференцій,

виставкових та культурних проєктів, присвячених збереженню, розвитку культурної та археологічної спадщини, робити свій внесок у розвиток сфери незалежно від статі, віку, соціально-економічного статусу, стану здоров'я, раси, етнічного та соціального походження, релігії або переконань, політичних або будь-яких інших поглядів.

Програма спрямована на розробку і здійснення заходів з метою формування гендерної культури, розвитку гендерної активності чоловіків і жінок, адаптації до світових умов творення гендерної демократії, під час проведення мультидисциплінарних проєктних семінарів, семінарів з урбаністики, тренінгів, лекторіїв та конференцій, присвячених збереженню культурної спадщини міста Києва, в яких окремими розділами розповідається про ролі жінок та чоловіків у створенні пам'яток культури, історії, архітектури, витворів монументального мистецтва.

Прагнучи забезпечити рівність між усіма соціальними групами, та задля недопущення різноманітних форм дискримінації, Програмою передбачено проведення, в тому числі безкоштовних, культурно-просвітницьких заходів, для різних верств населення. Зокрема, взяти участь у таких заходах мають можливість люди пенсійного віку, студенти, школярі, багатодітні родини, ветерани та учасники бойових дій на Сході України та ін.

Таким чином, діяльність органів місцевого самоврядування у сфері охорони культурної спадщини з метою передачі культурних цінностей майбутнім поколінням, в рамках боротьби проти будь-яких проявів зневаги та дискримінації, включає ідеї гендерної рівності та справедливості та гарантує рівні права і можливості та однакове ставлення як до жінок, так і до чоловіків.

6. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ І ЗАХОДІВ ПРОГРАМИ, РЕЗУЛЬТАТИВНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРОГРАМИ

Перелік завдань і заходів Програми, результативних показників Програми наведені у додатку до Програми.

7. ІНДИКАТОРИ ПРОГРАМИ

№ з/п	Назва індикатора	Одиниця виміру	Значення індикатора за роками		
			2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5	6
1	Кількість об'єктів культурної спадщини міста Києва, для яких розроблено облікову документацію	од.	190	190	190
2	Динаміка кількості об'єктів культурної спадщини міста Києва відносно попереднього звітного року	%	>0	>0	>0
3	Кількість виявлених нових об'єктів для занесення до Переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини з подальшим їх поданням до включення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України	од.	3	3	3
4	Кількість розробленої пам'ятко-охоронної документації з визначенням територій, меж та режимів зон охорони об'єктів культурної спадщини	од.	21	22	23
5	Кількість розроблених програм із залучення грантів, благодійних коштів та інвестицій	од.	1	1	1

Реалізація Програми сприятиме виконанню цільових індикаторів, визначених у Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року.

8. КООРДИНАЦІЯ ТА **КОНТРОЛЬ** ЗА ХОДОМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Контроль за ходом виконання Програми здійснює постійна *комісія Київської міської ради з питань культури, туризму та суспільних комунікацій*. Координацію та контроль за ходом виконання Програми здійснює *заступник голови Київської міської державної адміністрації*, який згідно з розподілом обов'язків забезпечує здійснення повноважень виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) у сфері охорони культурної спадщини.

Контроль за цільовим та ефективним використанням коштів, передбачених Програмою, здійснює *Департамент охорони культурної спадщини* виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент), як головний розпорядник бюджетних коштів, у тому числі і за співвиконавцями заходів Програми, які підпорядковані Департаменту.

Співвиконавці заходів Програми, зазначені в графі «Виконавці заходу» розділу «Перелік завдань та заходів міської цільової програми «Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2022 - 2024 роки», щоквартально до 01 числа другого місяця, що настає за звітним періодом, надають Департаменту охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) узагальнені відомості про результати виконання Програми з визначенням динаміки цільових показників.

Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) надає Київській міській раді, Департаменту фінансів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації):

- кварталні та річний звіти про виконання завдань і заходів Програми – до 20 числа другого місяця, що настає за звітним періодом;
- заключний звіт про виконання завдань і заходів Програми – не пізніше ніж у тримісячний строк після закінчення встановленого строку виконання Програми;
- уточнені річні звіти про виконання завдань і заходів Програми (в разі необхідності) – до 01 квітня року, наступного за звітним.

З урахуванням реалізації заходів Програми та виділених в кожному поточному році фінансових ресурсів, співвиконавці Програми надають свої пропозиції на наступний рік щодо обсягів фінансування з обґрунтуванням до Департаменту охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) щороку здійснює обґрунтовану оцінку результатів виконання Програми та, у разі потреби, розробляє пропозиції щодо доцільності продовження тих чи інших заходів, включення додаткових заходів і завдань, уточнення результативних показників та індикаторів Програми, обсягів і джерел фінансування, переліку співвиконавців, строків виконання Програми та окремих її завдань і заходів тощо.

За ініціативою Київської міської ради, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департаменту охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) або головного розпорядника коштів Програми розгляд проміжного звіту про хід виконання Програми, ефективність реалізації її завдань і заходів, досягнення проміжних цілей та ефективність використання коштів може розглядатися на сесіях Київської міської ради та на засіданнях відповідних постійних комісій Київської міської ради протягом року в разі виникнення потреби.

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ І ЗАХОДІВ МІСЬКОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОГРАМИ «ОХОРОНА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ М. КИЄВА НА 2022 – 2024 РОКИ»

Оперативна ціль Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року	Завдання програми	Заходи програми	Строки виконання заходу	Виконавці заходу	Джерела фінансування	Обсяги фінансування, (тис. грн)	Очікуваний результат (результативні показники)			
							Назва показника	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Збереження та розвиток об'єктів культурної спадщини м.Києва	1. Реставрація та розвиток об'єктів культурної спадщини	1.1. Проведення ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини	2022-2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій	Бюджет міста Києва	Всього: 125978,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	38060,0	41866,0	46052,0
						2022 рік 38060,0				
						2023 рік 41866,0				
						2024 рік 46052,0				
						Показник продукту: кількість об'єктів культурної спадщини, які заплановано реставрувати, од.	3	3	3	
						Показник ефективності: середні витрати на один об'єкт культурної спадщини, який заплановано реставрувати, тис. грн	12686,67	13955,33	15350,67	
						Показник якості: рівень виконання робіт на об'єктах, %	100	100	100	

	2. Контроль за належним утриманням та збереженням об'єктів культурної спадщини	2.1. Дослідження історичних будівель з метою збереження історичного середовища										
		2.1.1 Забезпечення об'єктів культурної спадщини необхідною обліковою та науковою документацією, консервація, музеєфікація та реставрація предметів археології	2022-2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій Комунальний заклад "Центр консервації предметів археології"			Всього: 60358,3	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	21518,7	18731,2	20108,4	
							Бюджет міста Києва					2022 рік 21518,7
												2023 рік 18731,2
												2024 рік 20108,4
												Всього: 59153,3
							Інші джерела					2022 рік 21168,7
												2023 рік 18336,2
												2024 рік 19648,4
												Всього: 1205,0
												2022 рік 350,0
												2023 рік 395,0
												2024 рік 460,0
												Всього: 1205,0
							Показник продукту: кількість об'єктів культурної спадщини, на які заплановано розробку облікових карток , од.					190
кількість виявлених об'єктів, на які заплановано розробку документації (історичної довідки, фотофіксації), од.	9											9
	кількість предметів археології, які законсервовано, відреставровано та передано до музеїв, од.	47	67	87								

							<p>Показник ефективності: середня вартість розробки однієї <i>облікової картки</i>, тис. грн</p>	64,8	69,8	75,0
							<p>середня вартість дослідження та розробки однієї <i>історичної довідки</i>, фотофіксації, тис. грн</p>	25,0	30,0	40,0
							<p>середні витрати на один законсервований, відреставрований та переданий до музеїв предмет археології, тис. грн</p>	191,0	77,6	63,2
							<p>Показник якості: рівень виконання робіт, %</p>	100	100	100

		2.1.2 Здійснення інвентаризації та паспортизації об'єктів культурної спадщини, охорона та контроль за їх станом	2022-2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій	Всього: 13396,1 2022 рік 4153,1 2023 рік 4458,7 2024 рік 4784,3	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	4153,1	4458,7	4784,3														
										Бюджет міста Києва	Всього: 12721,1												
											2022 рік 3953,1												
											2023 рік 4233,7												
											2024 рік 4534,3												
										Інші джерела	Всього: 675,0												
											2022 рік 200,0												
											2023 рік 225,0												
											2024 рік 250,0												
																				Показник продукту: кількість пам'яток культурної спадщини, на які заплановано розробку <i>паспортів</i> , од.	5	5	5
																				кількість розробленої документації для укладення <i>охоронних договорів</i> , од.	83	83	84
					Показник ефективності: середня вартість розробки <i>паспорта</i> , тис. грн	40,0	45,0	50,0															
					середня вартість розробки документації, необхідної для укладення <i>охоронних договорів</i> , тис. грн	47,6	51,0	54,0															
					Показник якості: рівень виконання робіт, %	100	100	100															

		2.1.3 Визначення <i>меж та режимів</i> використання зон охорони пам'яток культурної спадщини та комплексів місцевого значення на підставі розробленої науково- проектної документації	2022- 2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський науково- методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій	Бюджет міста Києва	Всього: 28578,9	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	8826,8	9518,4	10233,7
						2022 рік 8826,8				
						2023 рік 9518,4				
						2024 рік 10233,7				
						Показник продукту: кількість розробленої <i>науково-проектної документації (межі)</i> , од.	21	22	23	
						Показник ефективності: середня вартість розроблення однієї <i>науково- проектної документації (межі)</i>, тис. грн	420,3	432,6	444,9	
						Показник якості: рівень виконання робіт, %	100	100	100	

		2.2 Ревалоризація території ДІАЗ «Стародавній Київ», збереження та популяризація музеєфікованих об'єктів заповідника та інших пам'яток	2022-2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій	Бюджет міста Києва	Всього: 32841,1	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	10205,3	10929,9	11705,9
						2022 рік 10205,3				
						2023 рік 10929,9				
						2024 рік 11705,9				
						Показник продукту: кількість <i>розглянутих передпроектних пропозицій</i> , що можуть позначитись на стані території ДІАЗ, од.	20	20	20	
						кількість публікацій інформаційно-популяризаційних матеріалів по колекціям музеїв, од.	5	8	10	
						кількість екскурсійних заходів, що планується провести в музеях та на території заповідника, од.	200	300	350	
	кількість кладовищ, на яких заплановано проведення досліджень, з метою внесення відомостей до словника (списку персоналій) книги «Київський некрополь» частини Зводу пам'яток історії та культури України, од.	3	3	3						
	Показник ефективності: <i>середні витрати на опрацювання передпроектних пропозицій</i> , що можуть позначитись на стані території ДІАЗ, од.	76,4	82,6	87,1						

							середні витрати на підготовку публікацій інформаційно-популяризаційних матеріалів по колекціям музеїв, тис. грн	285,6	273,5	234,2
							середні витрати на проведення екскурсійних заходів, тис. грн	33,6	21,8	20,1
							середні витрати на здійснення досліджень кладовищ з метою внесення відомостей до словника (списку персоналій) книги «Київський некрополь» частини Зводу пам'яток історії та культури України, тис. грн	176,4	183,3	195,6
							Показник якості: рівень виконання робіт, %	100	100	100
							динаміка кількості проведених екскурсійних заходів відповідно до базового періоду, %	100	150	175

	3. Популяризація культурної спадщини	3.1. Створення умов для популяризації культурної спадщини м. Києва з використанням інтерактивних методів								
		3.1.1 Організація та проведення проектних семінарів, семінарів з урбаністики, тренінгів, лекторіїв та конференцій, виставкових та культурних проєктів, присвячених збереженню, розвитку культурної та археологічної спадщини міста Києва з метою імплементації існуючих міжнародних практик у сфері охорони об'єктів та предметів культурної спадщини	2022-2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій Комунальний заклад "Центр консервації предметів археології"	Бюджет міста Києва	Всього: 1860,0 2022 рік 620,0 2023 рік 620,0 2024 рік 620,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	620,0	620,0	620,0
							Показник продукту: кількість конференцій, од.	2	2	2
							кількість семінарів, од.	12	12	12
							кількість відкритих виставок, од.	12	12	12
							кількість культурних проєктів, од.	12	12	12
							Показник ефективності: середня вартість проведення заходу, тис. грн	16,3	16,3	16,3
							Показник якості: рівень виконання запланованих заходів, %	100	100	100

		3.1.2 Організація та проведення заходів в рамках "Днів європейської спадщини" в місті Києві	2022-2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій	Бюджет міста Києва	Всього: 60,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	20,0	20,0	20,0
						2020 рік 20,0				
						2022 рік 20,0				
						2023 рік 20,0				
							Показник продукту: кількість заходів, од.	1	1	1
		кількість відвідувачів одного заходу, осіб	3000	5000	6000					
		Показник ефективності: середня вартість проведення заходу, тис. грн	20	20	20					
		Показник якості: динаміка кількості відвідувачів заходу відповідно до базового періоду, %	100	166,7	200					

		3.1.3 Розробка серії мультимедійних відеороликів щодо основних понять про охорону культурної спадщини, шляхів реагування на виявлені порушення та стосовно найбільш цікавих фактів про Київську спадщину	2022-2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій Комунальний заклад "Центр консервації предметів археології"	Бюджет міста Києва	Всього: 9000,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	300,0	300,0	300,0
						2022 рік 300,0				
						2023 рік 300,0				
						2024 рік 300,0				
							Показник продукту: кількість відеороликів, од.	10	10	10
							Показник ефективності: середня вартість створення ролику, тис. грн	30	30	30
							Показник якості: рівень виконання робіт,%	100	100	100

		3.1.4 Виготовлення, встановлення та відкриття <i>меморіальних дошок</i> (декоративно- пластичні форми)	2022- 2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський науково- методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій	Бюджет міста Києва	Всього: 1296,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	432,0	432,0	432,0
						2022 рік 432,0				
						2023 рік 432,0				
						2024 рік 432,0				
							Показник продукту: кількість меморіальних дошок, які заплановано виготовити, од.	2	2	2
		<i>кількість меморіальних дошок</i> , які заплановано встановити, од.	2	2	2					
		Показник ефективності: середня вартість виготовлення та встановлення однієї <i>меморіальної дошки</i> , тис. грн	216,0	216,0	216,0					
		Показник якості: рівень виготовлення та встановлення меморіальних дошок до запланованого по Програмі, %	33,3	66,7	100					
		3.1.5 Видання періодичного наукового журналу, присвяченого актуальним питанням охорони культурної спадщини	2022- 2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Комунальний заклад "Центр консервації предметів археології"	Бюджет міста Києва	Всього: 600,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	200,0	200,0	200,0
						2022 рік 200,0				
						2023 рік 200,0				
						2024 рік 200,0				
							Показник продукту: кількість періодичних видань, од.	1	1	1
		Показник ефективності: середня вартість робіт із підготовки до друку одного періодичного видання, тис. грн	200,0	200,0	200,0					
		Показник якості: рівень виконання заходу, %	100	100	100					

		3.2. Розробка та встановлення інформаційних стендів біля об'єктів культурної спадщини (укр., англ. мови, шрифт Брайля та QR код)	2022-2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський науково-методичний центр по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій	Бюджет міста Києва	Всього: 2703,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	501,0	900,0	1302,0			
						2022 рік 501,0							
						2023 рік 900,0							
						2024 рік 1302,0							
		3.3 Створення та підтримка інформаційного інтернет-ресурсу (комунікаційної платформи) в напрямку висвітлення питань охорони та збереження культурної та археологічної спадщини	2022-2024	Департамент охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський науково-методичний центр по	Бюджет міста Києва	Всього: 300,0	Показник витрат: обсяг видатків, тис. грн	200,0	50,0	50,0			
						2022 рік 200,0							
						2023 рік 50,0							
						2024 рік 50,0							
										Показник продукту: кількість інформаційних стендів, які заплановано розробити, од.	30	50	70
										Показник продукту: кількість інформаційних стендів, які заплановано встановити, од.	30	50	70
										Показник ефективності: середня вартість виготовлення та встановлення інформаційного стенду, тис. грн	16,7	18	18,6
										Показник якості: рівень забезпечення інформаційними стендами до запланованого по Програмі, %	20,0	53,3	100,0
										Показник продукту: кількість створених інформаційних інтернет-ресурсів, од.	1	0	0
										Показник продукту: кількість інформаційних інтернет-ресурсів, що потребують технічної підтримки, од.	0	1	1

				охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій Комунальний заклад "Центр консервації предметів археології"			Показник ефективності: середня вартість створення та підтримки інформаційних інтернет-ресурсів, тис. грн	200	50	50
							Показник якості: кількість унікальних інтернет-ресурсу після його створення, тис. осіб	0	5	5
РАЗОМ ПО МЦП					Разом:	Всього: 268 871,4				
						2022 рік 85 036,9				
						2023 рік 88 026,2				
						2024 рік 95 808,3				
					Бюджет міста Києва	Всього: 266 991,4				
						2022 рік 84 486,9				
						2023 рік 87 406,2				
						2024 рік 95 098,3				
					Інші джерела	Всього: 1880,0				
						2022 рік 550,0				
						2023 рік 620,0				
						2024 рік 710,0				